

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Αλ3Α(ε2)

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 24 Μαΐου 2020
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ**Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Αριστοτέλους, Πολιτικά Α1, 1, Θ2, 1-4

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὕσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὅς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτικὴ.

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν ποτέρον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν ποτέρον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς). Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

- A1. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα συμπληρωμένο με τις κατάλληλες λέξεις/φράσεις τις οποίες θα αντλήσετε από την πρώτη παράγραφο του αρχαίου κειμένου:

οριστέα έννοια	προσεχές γένος	ειδοποιός διαφορά
πόλις		

(μονάδες 4)

- A2. **περί τε τῶν πρὸς ἀρετὴν ... πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς):** Τι αναφέρει ο Αριστοτέλης σχετικά με την έννοια *ἀρετῆς* στο απόσπασμα που σας δόθηκε; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

- B1. **Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὖσαν:** Γιατί ο φιλόσοφος θέτει το ρήμα σε πρώτο πληθυντικό πρόσωπο; Σε τι εξυπηρετεί αυτή η επιλογή και τι καταδεικνύει για το επιστημονικό ήθος του Αριστοτέλη;

Μονάδες 10

- B2. Ποιον χαρακτηρισμό δίνει ο Αριστοτέλης στα έργα που δεν ταιριάζουν σε ελεύθερους ανθρώπους; Να γράψετε το αντίστοιχο χωρίο του κειμένου και να το σχολιάσετε.

Μονάδες 10

- B3. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες θέσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
- Ο θάνατος του Αριστοτέλη συνέβη στα 323 π.Χ.
 - Ο Αριστοτέλης έδωσε στον Πλάτωνα το παρανόμι "ο Νους".
 - Για την αγωγή του Αλέξανδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τη *Θεογονία* του Ησιόδου αλλά και την *Ιστορία* του Θουκυδίδη.
 - Ο Αριστοτέλης όταν είχε να διαλέξει ανάμεσα στους φίλους και στην αλήθεια πάντα επέλεγε την αλήθεια.
 - Με τα *Ηθικά Νικομάχεια* ο Αριστοτέλης προσπάθησε να ορίσει το περιεχόμενο και τους στόχους δύο "επιστημών" που άρχισαν να κάνουν, τότε για πρώτη φορά, την εμφάνισή τους: της ηθικής και της φιλοσοφίας.

Μονάδες 10

- B4. Να εντοπίσετε στο πρωτότυπο κείμενο έναν ετυμολογικά συγγενή τύπο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **παράκληση, υποθήκη, λήθη, ευνοϊκός, έκταση, λάφυρο, εξαίρεση, καχεκτικός, επιτόκιο, αριστείο.**

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Α(ε2)**

B5. Η παιδεία είναι για τον Αριστοτέλη ένα πολιτικό θέμα που πρέπει να απασχολεί και τους πολιτικούς και τους νομοθέτες, γιατί επηρεάζει τη συνολική ζωή ενός κράτους, αλλά και του κάθε πολίτη ξεχωριστά, αφού καθορίζει το παρόν του και προδιαγράφει το μέλλον του. Αξιοποιώντας στοιχεία της δεύτερης παραγράφου του πρωτότυπου κειμένου καθώς και του μεταφρασμένου αποσπάσματος που ακολουθεί, να επιβεβαιώσετε την παραπάνω θέση.

Αριστοτέλους, Πολιτικά Γ11, 1-2

Για το πλήθος μπορεί κανείς να πει τούτο: το κάθε επιμέρους άτομο μπορεί να μην είναι τίποτε το αξιόλογο, ενωμένοι όμως όλοι μαζί είναι ενδεχόμενο να είναι, όχι σαν άτομα αλλά σαν σύνολο, καλύτεροι από εκείνους —όπως ακριβώς τα δείπνα που γίνονται με τη συνεισφορά πολλών είναι καλύτερα από εκείνα που γίνονται με έξοδα ενός μόνο ανθρώπου. Πολλοί καθώς είναι, ο καθένας διαθέτει ένα μόριο αρετής και φρόνησης, και έτσι, ενωμένοι οι πολλοί γίνονται, κατά κάποιον τρόπο, ένας άνθρωπος με πολλά πόδια, με πολλά χέρια και με πολλές αισθήσεις —και με ανάλογη, βέβαια, αρετή και εξυπνάδα.

Μονάδες 10**Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Πλουτάρχου, Βίοι Παράλληλοι, Σόλωνος καὶ Ποπλικόλα Σύγκρισις, ΙΙΙ, 1-5***

Ο Πλούταρχος, ιστορικός και βιογράφος, παρουσιάζει το έργο δύο σημαντικών ανδρών, του Σόλωνα και του Ποπλικόλα. Ο Σόλων ως νομοθέτης έλαβε πολύ τολμηρά νομοθετικά μέτρα για τα δεδομένα της εποχής του, επιδιώκοντας να αναμορφώσει ριζικά την Αθήνα. Ο Ρωμαίος πολιτικός Ποπλικόλας υπηρέτησε και αυτός τον λαό του με σεβασμό, ειλικρίνεια και εντιμότητα.

Ἴδιον δὲ τοῦ Σόλωνος ἢ τῶν χρεῶν ἄνεσις, ἧ μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν ἐβεβαίωσε τοῖς πολίταις. οὐδὲν γὰρ ὄφελος νόμων ἰσότητα παρεχόντων, ἢν ἀφαιρεῖται τὰ χρέα τοὺς πένητας, ἀλλ' ὅπου μάλιστα χρῆσθαι τῇ ἐλευθερίᾳ δοκοῦσι, δουλεύουσι μάλιστα τοῖς πλουσίοις, ἐν τῷ δικάζειν καὶ ἄρχειν καὶ λέγειν ἐπιταττόμενοι καὶ ὑπηρετοῦντες. τούτου δὲ μεῖζον, ὅτι πάση χρεῶν ἀποκοπῇ στάσεως ἐπομένης, ἐκείνη μόνη καθάπερ φαρμάκῳ παραβόλῳ μὲν, ἰσχυρῷ δὲ χρησάμενος, εὐκαίρως καὶ τὴν οὖσαν στάσιν ἔλυσε, τῇ περὶ αὐτὸν ἀρετῇ καὶ δόξῃ τῆς τοῦ πράγματος ἀδοξίας καὶ διαβολῆς περιγενόμενος. Τῆς δ' ὅλης πολιτείας τῇ μὲν ἀρχῇ λαμπρότερος ὁ Σόλων· ἠγήσατο γὰρ καὶ οὐκ ἠκολούθησε, καὶ καθ' αὐτὸν, οὐ μεθ' ἑτέρων, ἔπραξε τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν κοινῶν. τῷ τέλει δ' ἄτερος εὐτυχῆς καὶ ζηλωτός: τὴν μὲν γὰρ Σόλωνος πολιτείαν αὐτὸς ἐπέϊδε Σόλων καταλυθεῖσαν, ἢ δὲ Ποπλικόλα μέχρι τῶν ἐμφυλίων πολέμων διεφύλαξεν ἐν κόσμῳ τὴν πόλιν. ὁ μὲν γὰρ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Αλ3Α(ε2)

ἄμα τῷ θέσθαι τοὺς νόμους ἀπολιπὼν ἐν γράμμασι καὶ ξύλοις ἐρήμους τοῦ βοηθοῦντος, ὄχετ' ἀπιῶν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὁ δὲ μένων καὶ ἄρχων καὶ πολιτεύομενος ἴδρυσε καὶ κατέστησεν εἰς ἀσφαλὲς τὴν πολιτείαν. ἔτι δ' ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ μέλλοντα κωλύσαι προαισθημένῳ Πεισίστρατον ὑπῆρξεν, ἀλλ' ἠττήθη συνισταμένης τῆς τυραννίδος· οὗτος δὲ βασιλείαν ἰσχύουσαν ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων καὶ κρατοῦσαν ἐξέβαλε καὶ κατέλυσεν, ἀρετὴν μὲν ἴσην καὶ προαίρεσιν ὁμοίαν παρασχόμενος, τύχη δὲ καὶ δυνάμει τελεσιουργῶ πρὸς τῇ ἀρετῇ χρησάμενος.

ἄτερος (δωρικός τύπος): ἕτερος

* TLG: Theasurus Linguae Graece

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα στα νέα ελληνικά: Ἰδιον δὲ τοῦ Σόλωνος... ὑπηρετοῦντες.

Μονάδες 10

Γ2. Τι προσέφερε ο Ποπλικόλας στην πατρίδα του, σύμφωνα με όσα παραθέτει ο Πλούταρχος; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τα αντίστοιχα χωρία του κειμένου.

Μονάδες 10

Γ3.α. πάση χρεῶν ἀποκοπῇ στάσεως ἐπομένης, ἐκείνη μόνη καθάπερ φαρμάκῳ παραβόλῳ μὲν, ἰσχυρῶ δὲ χρησάμενος, εὐκαίρως καὶ τὴν οὔσαν στάσιν ἔλυσε: i) Να γράψετε το υπογραμμισμένο ουσιαστικό στην ονομαστική πτώση του πληθυντικού αριθμού (μονάδα 1) και την υπογραμμισμένη μετοχή στη δοτική πτώση του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος (μονάδα 1). ii) ἰσχυρῶ: Να γράψετε τους βαθμούς του αντίστοιχου επιρρήματος (μονάδες 3).

Γ3.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

- i. ἐπομένης: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β'
- ii. ἐπέϊδε: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
- iii. ἀπιῶν: το α' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του ίδιου χρόνου
- iv. ἠττήθη: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή
- v. χρησάμενος: το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4.α. τῇ ἐλευθερίᾳ, τῶν κοινῶν, ζηλωτός, ἀπιῶν, τῆς τυραννίδος: Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους τύπους του κειμένου.

(μονάδες 5)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2020
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Αλ3Α(ε2)

Γ4.β. οὗτος δὲ βασιλείαν ἰσχύουσαν ἐκ πολλῶν ἤδη χρόνων καὶ κρατοῦσαν ἐξέβαλε καὶ κατέλυσεν, ἀρετὴν μὲν ἴσην καὶ προαίρεσιν ὁμοίαν παρασχόμενος, τύχη δὲ καὶ δυνάμει τελεσιουργῶ πρὸς τῇ ἀρετῇ χρησάμενος.: Να μετατρέψετε τη σύνταξη σε απαρεμφατική με την ακόλουθη εξάρτηση: *Πλούταρχος ἔλεγε*

(μονάδες 5)
Μονάδες 10

ΟΕΦΕΕ